

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1971

BRNO 1972

Im Gegensatz zu dem Grab mit den Certosa-Fibeln, welches in Mikulčice abgedeckt wurde (Novotný 1956, 519 f.) weist das Inventar des Kriegergrabes charakteristische Merkmale der frühen Latènezeit auf. Ähnlich zeugt auch die Herrichtung der stilvoll entwickelten Latène-Fibel mit Schreibernuss, dass sie absorbiert und transformiert im Geiste des bisher dominierenden hallstattzeitlichen esthätischen Empfindens wurde.

Trotz seiner Bruchstückhaftigkeit ist das Gräberfeld ein bedeutender Beitrag zur Lösung des Studiums der beiden Kultursphären sowie ein Beitrag zur Lösung des Beginnes des latènezeitlichen Abschnittes im mährischen Raum. Zusammenfassend kann es in die Stufe L A—L B 1 datiert werden. Trotz der Enge des Raumes wird jedwede Möglichkeit zur Gewinnung von weiteren Grabkomplexen genützt werden.

KELTSKÉ KOSTROVÉ POHŘEBIŠTĚ V KLOBOUČKÁCH U BUČOVIC

(okr. Vyškov)

KAREL LUDIKOVSKÝ, AŮ ČSAV BRNO

Na úrodných svazích jižně od vsi, v trati zvané „Potůčky“, budovalo místní JZD hospodářské objekty. Při hloubení kanalizačního zařízení ve vnitřních prostorách již postavené halové stavby objevili dělníci keltské kostrové pohřebiště, z něhož byly zachráněny:

Hrob č. 1: Nezřetelná hrobová jáma, narušená hloubením příkopu, měla dno zahloubené do spraše 0,95—1,00 m pod úrovní původního terénu. Kostra ženy spočívala v přímé poloze nznak, obličejem poobrácena k západu, s rukama podél těla. Levá ruka, část pánve a nohy byly poškozeny průkopem. Orientace severojižní, délka kostry in situ nezjistitelná.

Nálezy: na levém i pravém rameni drobná bronzová sponka s plasticky zdobenou kulovitou patkou; pod pravou částí hrudního koše velká železná spona s kuličkou zdobenou patkou; na zápěstí pravé ruky kovaný železný náramek. Z vyhozených zemin dodatečně vybrány části železné spony s diskovitou patkou, zlomky jiné železné spony, zbytky železného pásového řetězu z kroužkových článků, neúplná železná pásová zápona deltoidního tvaru a fragmenty bronzových náožníků z drobných dutých puklic. U nohou, patrně vpravo, stála na kruhu robená nádoba.

Hrob č. 2 byl uložen ve vzdálenosti 8,30 m jihovýchodně od předchozího. Hrobová jáma o rozměrech 2,20×0,55 m měla obdélný tvar se silně zaoblenými kratšími stěnami a dnem ve spraši v hloubce 0,97 m pod úrovní původního terénu. Špatně dochovaná kostra mladého muže spočívala v natažené poloze s rukama podél těla (pravá poněkud v klíně), obličejem obrácena k západu. Orientace severojižní, délka kostry in situ 1,88 m.

Nálezy: uprostřed hrudního koše, vlevo od páteře, zbytky železné spony s velkou kulovou patkou.

Hrob č. 3 se nacházel ve vzdálenosti 5,6 m severovýchodně od hrobu č. 1. Rozměrná hrobová jáma obdélného tvaru se silně zaoblenými nárožními o rozměrech 2,20×0,90 m se zužovala ke dnu, zahloubenému do spraše 1,30 m pod úroveň původního terénu. Kostra ženy spočívala v natažené poloze s rukama podél těla, obličejem obrácena k východu. Orientace severojižní, délka kostry in situ 1,57 m.

Nálezy: v záspy nad hlavou a na pravé noze zbytky zvířecích kostí; na pravém rameni a pod levou klíční kostí zbytky drobných železných spon; na pravé straně u mandibuly a na levé ramenní kosti velké železné spony s volnou kulovou patkou; na pravé paži lignitový náramek; nad pánví železný pásový řetěz z osmičkovitých článků s háčkovitou záponou; na prsteníku levé ruky prstýnek z tenkého bronzového řetízku; na nohou bronzové náožníky, každý z osmi hladkých dutých puklic; u pravé nohy na kruhu točená nádoba, překrytá miskou.

Hrob č. 4 byl uložen mimo stavbu a zničen při betonování.

Nově objevené pohřebiště nenavazuje na dříve odkryté hroby v pískovnách „u Baračky“ na protáhlém návrší severně mezi obcemi Kloboučky a Vícemilicemi (Al. Procházka 1937, 62, 96; J. Filip 1956, 410 aj.; K. Ludikovsky 1962, 322 ad.). Trať „Potůčky“ je na protilehlé, jižní straně obce, vzdálená asi tři čtvrtě kilometru od tohoto návrší, a nové nálezy doplňují tak pouze naše poznání o koncentraci keltských hrobů v katastrech obou vsí. S ohledem na skutečnost, že nekropoli nebylo možné odkryt v plném rozsahu, je třeba zařadit ji rámcově do stupně LB. Některá spinadla dosahují „horizontu spony s velkou kulovou patkou“ definovaného J. Filipem (1956, 104 n).

Poznámka:

¹ Na naleziště upozornila ředitelka Slavkovského muzea D. Saurová I. Peškaře a J. Řihovského, jejichž neprodlený zásah umožnil výzkum a zabránil případnému poškození narušených hrobových jam.

Literatura:

- J. Filip, Keltové ve střední Evropě, Praha 1956.
K. Ludikovský, Akeramický horizont bohatých hrobů žen na Moravě, Pam. arch. LV 1964.
A. Procházka, Galská kultura na Vyškovsku, Slavkov 1937.

Keltisches Skelettgräberfeld in Kloboučky bei Bučovice (Bez. Vyškov). Auf den fruchtbaren Hängen südlich des Dorfes, in der Flur genannt „Potůčky“, errichtete die hiesige LPG Wirtschaftsobjekte. Bei dem Erdaushub für die Kannelisation in den Innenräumen eines bereits stehenden Hallenbaues entdeckten Arbeiter ein keltisches Skelettgräberfeld, von welchem man folgendes bergen konnte:

Grab Nr. 1: undeutliche Grabgrube, durch den Grabenaushub gestört, hatte ihren Boden 0,95 bis 1,00 m unter dem Niveau des ursprünglichen Terrains im Löss eingetieft. Das Frauenskelett lag in gestreckter Rückenlage, mit dem Gesicht nach Westen und den Armen längs des Körpers. Die linke Hand, ein Hüftenteil und die Füße waren durch den Aushub beschädigt. Die Orientierung war Nord—Süd, die Skelettlänge in situ nicht feststellbar. Funde: am linken und rechten Arm eine kleine Bronzefibel mit plastisch verziertem Kugelfuss, unter dem rechten Teil des Brustkorbes eine grosse Eisenfibel mit Kugelfuss, am rechten Handgelenk ein geschmiedeter Eisenarmring. Aus dem gelockerten Erdreich wurden nachträglich Teile einer Eisenfibel mit Scheibenfuss, Bruchstücke einer anderen Eisenfibel, Überreste eines eisernen Bandgürtels mit Ringgliedern, eine unkomplette eiserne Gürtelspange von deltoider Form und Fragmente bronzener Fussringe mit kleinen hohlen Buckeln, geborgen. Bei den Füßen, vermutlich rechts, stand ein auf der Drehscheibe hergestelltes Gefäss.

Grab Nr. 2: befand sich in einer Entfernung von 8,30 m südöstlich von dem vorhergehenden. Die Grabgrube, im Ausmasse von 2,20×0,55 m, hatte eine rechteckige Form mit stark abgerundeten kürzeren Wänden und dem Boden, welcher im Löss in einer Tiefe von 0,97 m unter dem Niveau des ursprünglichen Terrains eingetieft war. Das schlecht erhaltene Skelett eines jungen Mannes befand sich in Strecklage mit den Armen längs des Körpers (der rechte etwas in der Nähe des Schosses), das Gesicht in Westrichtung orientiert. Die Orientierung ist Nord—Süd, die Skelettlänge in situ 1,88 m. Funde: inmitten des Brustkorbes, links der Wirbelsäule Überreste einer Eisenfibel mit grossem Kugelfuss.

Grab Nr. 3: befand sich 5,6 m nordöstlich von Grab Nr. 1. Die umfangreiche Grabgrube von rechteckiger Form mit stark abgerundeten Ecken (Ausmasse 2,20×0,90 m) verzüngte sich zum Boden, welcher 1,30 m im Löss unter dem Niveau des ursprünglichen Terrains eingetieft war. Das Frauenskelett ruhte in gestreckter Lage mit den Armen längs des Körpers und dem Gesicht nach Osten gewendet. Die Orientierung ist Nord—Süd, Skelettlänge in situ 1,57 m. Funde: in der Aufschüttung oberhalb des Kopfes und am rechten Fuss Tierknochenüberreste, auf der rechten Schulter und unter dem linken Schlüsselbein Überreste von kleinen Eisenfibeln, auf der rechten Seite der Mandibula und auf dem linken Schulterblatt grosse eiserne Fibeln mit losem Kugelfuss, am rechten Arm ein Lignitarmring, oberhalb der Beckenknochen ein eiserner Bandgürtel mit Achtergliedern und Hakenverschluss, am Ringfinger der linken Hand ein Fingerring aus einer dünnen Bronzeplatte, auf den Füßen bronzene Fussringe, jeder aus acht glatten hohlen Buckeln, beim rechten Fuss ein Gefäss auf der Drehscheibe gefertigt, mit einer Schüssel überdeckt.

Grab Nr. 4: lag ausserhalb des Baues und wurde beim betonieren vernichtet.

Das neuentdeckte Gräberfeld knüpft nicht an die früher abgedeckten Gräber in den Sandgruben „u Baračky“ auf der langgestreckten Anhöhe nördlich zwischen den Gemeinden Kloboučky und Vícemilice an (Procházka 1937, 62, 96; Filip 1956, 410 u. a.; Ludikovský 1962, 322 ff). Die Flur „Potůčky“ ist auf der gegenüberliegenden Südseite der Gemeinde, ungefähr drei viertel Kilometer von dieser Anhöhe entfernt, und die neuen Funde ergänzen somit bloss unsere Kenntnisse von der Konzentration keltischer Gräber in den Katastern beider Dörfer. Mit Rücksicht auf die Tatsache, dass man die Nekropole nicht im vollen Ausmasse abdecken konnte, kann sie nur rahmenhaft in die Stufe LB eingereiht werden. Einige Fibeln erreichen den „Horizont der Fibel mit grossem Kugelfuss“, welchen J. Filip (1956, 104 f) definierte.

LATĚNSKÉ SÍDLIŠTĚ VE VELKÝCH NĚMČICÍCH (okr. Břeclav)

KAREL LUDIKOVSKÝ, AŮ ČSAV Brno
(Tab. 67—68)

Nížina, rozkládající se od vsi Velké Němčice k jihu a zvaná „Brodač“, přechází plynule v tzv. „Černé pole“. Západní hranici této vzdálenější části katastru tvoří velký meandr řeky Svatky. Pole mezi ním a soutokem východněji protékajícího potůčku přefala ve vzdálenosti asi 1 km od okraje obce trasa tranzitního vodovodu. Průzkumem vybagrované části průkopu zjistili I. Peškař a J. Ondráček mimo sídelní nálezy slovanské též osídlení starší.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1971

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulík

Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: Doc. dr. B. Klíma, M. Bálek, S. Janák, A. Životská

Na titulní obálce: Nádobka z eneolitického sídliště v Brně-Lískovci

Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné